

ӘСӘР ҮЗ ҰРЫНЫН ТАПТЫ!

«Казан утлары»нда басылған һәр әсәрне игътибар белән уқып барам. Айгөл Эхмәтгалиеваның «Кичке таң» әсәрен дә яратып уқыдым. Гомумән, бу язучының ижатын аерым бер игътибар белән күзәтәм. Үзем бик хәрмәт иткән Дания Зәнидуллинаның «Бергәләп уқыйбыз» рубрикасындагы мәкаләсен дә ин беренче итеп уқыдым. Яшермим, Д. Зәнидуллинаның әдәбият фәнен шул дәрәҗәдә белүенә бик қызығып карыйм, кайбер фикерләребезнән уртак булуна бик сөөндөм. Бигрәк тә Айгөл Эхмәтгалиева ижатына биргән югары бәягә қуандым. Ялышмасам, мин авторның беренче әсәрләрен күп еллар элек «Мәйдан» журналында уқыдым. Шул чакта ук «бик өметле язучы қыз килә әдәбиятка» дигән фикер күнелемдә урнашып калган иде.

Әсәргә килгәндә, бар халық бик яратып уқыган «Ак чәчәкләр»дән соң, хәзерге заман табиблары турында тагын бер қуләмле әсәр язуга тотыну автордан бик зур қыюлық сорагандыр дип үйлыйм. Минә калса, А. Эхмәтгалиева Гөлшәһидәләр, Әбүзәр Гиреевичлар кебек табиблар бүтен дә яшәсәләр дә, алар турында язу кабатлау булмас миң дип борчылмый қалмагандыр. Юк, кабатлау түгел, монысына иманым камил. Тимур Айдарович образы «көчле кеше» буларак ачылып бетмәгән, дигән фикер белән килемеш бетәсем килми. Ник дигәндә, Илһам үлеменнән соң ул Чулпанга бергә булу турында тәкъдим ясый, хатын риза булмагач, анын каары белән килемеш. Читтән генә яратा. Тормышта бөтен ир-ат та болай булдыра алмый.

Дания Зәнидуллина мәкаләсе азагында бик қызыклы сорау кужа: бу әсәр башка телле укучыга да қызыклы булыр миң, кайсы яғы қызыксындыра алыр икән, ди? Үзе үк жавап та бирә. Кабатлаг тормыйм. Өстәп әйтәсем генә кила: әйдәгез, тәржемә итеп, башка телле укучыга да укытый! Милләтара никахлар турындагы өлешен ничек кабул итәрләр икән? Намаз укий торған хирург, операция вакытында йәрәккә язылған сүз, гомумән, кешене кеше итеп саклауда аның иманы башкарған роль турында аларда нинди фикерләр туар икән? Башка милләт язучылары яза бит. «Кеше ни әйтер» дигән куркү без татарда гынадыр дип үйләйсү килми. Бер дә дәшмәгәч, язмагач, эчкә жыеп яткач, бу телсезләргә тел кирәкми дә, дип, үз ялганинарына үзләре ышанып бетәләр бит инде кайберәүләр.

Башкортстаннан Сәгыйдулла Хафизов мәкаләсен дә уқыдым. «Зиһенле проза» атамасы белән тұлсынча килемеш. Үзем дә «затты проза» дип атыйм Айгөл ижатын. С.Хафизовның «милли әдәбиятны үз жирлегебездән аермыйк» дигән сүзе белән һич тә килемшим! Бәйләмәгез инде татарны капка бағанасына, ә?! Европага ял итәргә барып, дөнья күреп тә йөрик, қызыксак та, шул мизгелдә генә қызығабыз бит, барыбер эремле басулар, каткак юлларыбызыны, бәрәнгебезне сагынып кайтып житәбез. Лондонда яшәп ижат иткән, дөнья халқына татар әдәбиятын таныткан Равил Бохараевка да, бүтенге көндә анда яшәүче Рәстәм Сүлтигә дә кайт, ятма анда аерылып, дияргә теләмисездер бит? Гел үз казанында гына кайнасан, беркем белми сине. Шуна да әсәрләрдә башка дөнья матурлыкларын сурәтләүне һич кенә иллюзиягә бирелу, димәс идем.

Айгөлнен тагын бер уңышы – дин, иман турында күнелгә үтәрлек итеп, шул ук вакытта бик читкә китмичә, вәгазы үкимыйча языу. Соңғы вакытта дөрес яшәргә өйрәтүче «әсәрләр» күбәеп китте, ул белдеклеләрнен китабын уқыгач, киресен эшлисе килә башлый. Қыскасы, «Кичке таң» әсәре жириенә житкезеп, бик матур һәм бай тел белән язылып, геройларының эчке дөньялары, эш-гамәлләре белән укучыларның күнел ҳаләтләрен дулкынландырып, соңғы елларда язылған әсәрләр арасында үзенә бер аерым урын алды инде. Авторга яңадан-яңа унышлар телим.

Әлфия ГАЗИЗОВА
Алабуга шәһәре